

جنگ غزه: نماد زوال معنویت در غرب The Gaza War: A Symbol of Spiritual Decline in the West

غلامرضا فرنوش^۱، حسن ابوالقاسمی^{۲*}
Gholamreza Farnoosh¹, Hassan Abolghasemi^{2*}

^۱ مرکز تحقیقات بیوتکنولوژی کاربردی، پژوهشکده فناوری های نوین سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران
¹ Applied Biotechnology Research Centre, New Health Technologies Institute, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

^۲ گروه کودکان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران
² Department of Pediatrics, Faculty of Medicine, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

سرمقاله

می شود. چنین برداشتی، هرچند انگیزه ای انسانی دارد، اما غالباً به ساده سازی خطرناک واقعیت منجر می شود و از درک پیچیدگی های اجتماعی، تاریخی و سیاسی هر دو جامعه بازمی ماند که می توان از آن به عنوان معنویت سیاسی نام برد (۲-۴).

این نوع معنویت، سیاست را به عرصه ای برای تجربه ایمان و رهایی بدل می کند، بی آنکه الزاماً به اقدام مؤثر منجر شود (۵). از همین رو، می توان گفت غزه به آینه ای برای تماشای تناقضات اخلاقی و بحران معنوی غرب بدل شده است؛ جایی که معنویت رسانه ای و سیاسی، بیش از آنکه در خدمت رهایی مردم باشد، ابزاری برای بازسازی چهره اخلاقی خود غرب است (۴).

فرا تر از این بازنمایی های معنوی اعم از رسانه ای و سیاسی، واقعیت میدانی غزه فاجعه ای انسانی را روایت می کند. طبق گزارش های سازمان ملل تا سپتامبر ۲۰۲۵، بیش از ۱/۹ میلیون نفر (حدود ۹۰ درصد جمعیت) آواره شده اند و دسترسی به آب، غذا و دارو به شدت محدود است (۶،۷). زیرساخت های حیاتی و آموزشی تقریباً نابود شده اند؛ ۸۴ درصد از مراکز درمانی و ۸۷ درصد از مدارس آسیب دیده یا از بین رفته اند (۸-۱۰). پیامدهای روانی این بحران نیز ویرانگر است؛ بیش از ۸۰ درصد از جوانان غزه علائم افسردگی و اختلال استرس پس از سانحه را گزارش کرده اند (۱۱،۱۲).

با وجود ادعاهای گسترده درباره دفاع از حقوق بشر، رفتار عملی دولت های غربی حاکی از تناقض است. ایالات متحده از سال ۱۹۴۸

در دهه های اخیر، کمتر رخدادی به اندازه مناقشه فلسطین و اسرائیل توانسته است وجدان عمومی غرب را به چالش بکشد. در این میان، غزه، این سرزمین کوچک و محصور، به نماد مقاومت، رنج و در عین حال، آینه ای از تناقضات اخلاقی و سیاسی غرب تبدیل شده است. "غزه" دیگر تنها نامی بر نقشه نیست؛ بلکه استعاره ای از معنویت سکولار و بحران اخلاقی در جهان مدرن است.

در غرب معاصر، حمایت از فلسطین برای بخش هایی از جامعه به کنشی نمایشی و آیینی و به نوعی به معنویت رسانه ای بدل شده است. در این نوع معنویت، ابراز همدلی با مردم غزه اغلب در قالب انتشار پست های مجازی یا شرکت در تظاهرات نمادین نمود پیدا می کند (۱). چنین کنشی، بیش از آنکه محصول درک عمیق تاریخی باشد، نوعی پالایش روانی و بازنمایی فضیلت اخلاقی است. در این بستر، غرب می تواند با حداقل هزینه، در جبهه "خیر" در برابر "شر" ظاهر شود؛ بی آنکه درگیر پیچیدگی های واقعی بحران شود. از این منظر، غزه به صحنه ای برای خودنمایی اخلاقی تبدیل شده است، نه کنشی مؤثر در جهت کاهش رنج انسانی.

یکی از ریشه های این عملکرد غرب احساس گناه پسا استعماری است. برای جوامعی که میراث استعمار و امپریالیسم را بر دوش می کشند، حمایت از فلسطین به معنای تطهیر گذشته و کسب رستگاری اخلاقی تعبیر می شود. در این چارچوب، اسرائیل نماینده پروژه استعماری و «ظالم» و فلسطین نماد «مظلوم» تلقی

اخلاقی و جایگزینی برای دین تبدیل شده است. معنویت حقیقی در قبال غزه، نه در ابراز همدلی‌های مجازی یا آیین‌های اعتراضی نمادین، بلکه در پذیرش مسئولیت اخلاقی جهانی، اقدام برای توقف جنگ، بازسازی زیرساخت‌ها و به رسمیت شناختن کرامت انسانی تمامی ساکنان این سرزمین، و از همه مهمتر، محکومیت نسل‌کشی اسرائیل نهفته است. در غیر این صورت، غزه همچنان قربانی معنویت خواهد ماند که بیش از آنکه برای نجات او باشد، برای آرامش وجدان دیگری است و در واقع غزه نماد زوال معنویت در غرب است.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافی در مطالعه حاضر وجود ندارد.

منابع

1. Coats C, Emerich M. Practical Spiritualities in a Media Age. London: Bloomsbury Academic; 2017.
2. Kutlaca M, Radke HR. Towards an understanding of performative allyship: Definition, antecedents and consequences. *Social and Personality Psychology Compass*. 2023;17(2):e12724.
3. Said E. *Orientalism* pantheon books. New York. 1978.
4. Alshurafa M, Kamla R. Accountability and the postcolonial identity of Palestinian human rights NGO activists. *Accounting, Organizations and Society*. 2024; 112:101546.
5. Diken B. Political spirituality: The devils, possession, and truth-telling. *Cultural Politics*. 2015;11(1):18-35.
6. Krüger S, Steets J. The occupied Palestinian territory. *Global Public Policy Institute*; 2010.
7. OCHA. Humanitarian Situation Update #331 | Gaza Strip [EN/AR/HE]. [accessed 16 October 2025]
8. 'A generation has been traumatized', says humanitarian Affairs Chief, Briefing Security Council on plight of children in Gaza. *United Nations Press*. [accessed 23 January 2025]
9. World Report 2025: Israel and Palestine. *Human Rights Watch*.
10. UNRWA. Verification of damages to schools based on

تاکنون بیش از ۳۱۰ میلیارد دلار به اسرائیل کمک کرده و در سال‌های اخیر ۱۷/۹ میلیارد دلار دیگر برای جنگ غزه اختصاص داده است (۱۳-۱۵). رسانه‌های غربی نیز به جانبداری و یک‌سویه‌نگری در روایت‌های خبری متهم هستند، امری که در شکل‌دهی افکار عمومی و تداوم وضعیت موجود نقش دارد. هرچند برخی کشورهای اروپایی مانند فرانسه، اسپانیا و ایرلند گام‌هایی برای به رسمیت شناختن دولت فلسطین برداشته‌اند، این اقدامات عمدتاً نمادین و فاقد تأثیر عملی بوده‌اند (۱۶، ۱۷).

"غزه" در وجدان جمعی غرب، به نماد معنویت تبدیل شده است که بیش از آنکه متوجه رنج مردم فلسطین باشد، بازتاب بحران هویتی و اخلاقی خود غرب است. این معنویت، شکلی از جستجوی معنا در جهان سکولار است؛ اما در عمل، به نوعی خودنمایی

- proximity to damaged sites - Gaza, Occupied Palestinian Territory, Update #10, July 2025. [accessed 21 August 2025]
11. Hamamra B, Mahamid F, Mayaleh A. Childhood under siege: battling malnutrition, disease, and despair during genocide in Gaza. *Journal of Health, Population and Nutrition*. 2025;44(1):321.
 12. Abuelaish I, Balouchestani-Asli N, Tamjidi S, Yacoub L, Brady J. Restoring stolen dreams and futures, saving Gaza's children from generational trauma. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 2025;31(4):216-8.
 13. Knickmeyer E. US Spends a Record \$17.9 Billion on Military Aid to Israel Since Last Oct. *AP News*. 2024.
 14. Bilmes LJ, Hartung WD, Semler S. United States spending on Israel's military operations and related US operations in the region, October 7, 2023–September 30, 2024. *Watson Institute for International & Public Affairs, Brown University*; 2024.
 15. U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023. *Congress.gov*; 2025.
 16. McGreal C. CNN staff say network's pro-Israel slant amounts to 'journalistic malpractice'. *The Guardian*. 2024.
 17. Matar D. Habitual media: interrogating Western legacy media's complicity in the epistemic 'war' against Palestinians. *Third World Quarterly*. 2025:1-6.